

A nemzetiségi biztoshelyettes hazai tevékenysége 2019-ben

2019 a nemzetiségi jogterület szempontjából a **számvetés és (újra)tervezés időszak**a volt, így elsősorban stratégiai döntésekről és az azokat kísérő folyamatokról szólt. A fókuszban három különböző, de a jogérvényesítési rendszert alapjaiban meghatározó területet érintő változás állt: az ombudsmani jogvédelem, a nemzetiségi önkormányzati rendszer és a törvényi szabályozás.

Szalayné Sándor Erzsébet hat éves biztoshelyettesi mandátuma 2019. október 21-én járt le, így az Alaptörvény és az ombudsmantörvény alapján az ombudsmannak új személyt kellett jelölnie a pozícióra. A kötelező egyeztetési eljárás folyamán az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége és az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága egyhangú támogatásáról biztosította a korábbi biztoshelyettest, így az egykori és a hivatalba lépő új ombudsman egyetértésben újra jelölte őt. **Az Országgyűlés 2019. november 4-én 153 szavazattal ismételten Szalayné Sándor Erzsébetet választotta** a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettségé. Mandátuma hat éven keresztül, 2025. november 3-ig tart.

2019. október 13-án került sor a nemzetiségi önkormányzatok általános választására, amely a települési, területi és országos képviseleti szint egyidejű megújítását jelentette. Ennek során közel 2200 települési és 62 területi nemzetiségi önkormányzat alakulhatott meg, és mind a tizenhárom elismert magyarországi nemzetiségnek létrejött az országos önkormányzata is. A testületek kiemelkedő kulturális és társadalmi szerepének elismeréseképpen – az első nemzetiségi önkormányzati választás 25. évfordulójára is figyelemmel – az ombudsman által alapított Justitia Regnorum Fundamentum-díjat a biztoshelyettes jelölése alapján 2019-ben az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége nyerte el.

Az év harmadik kiemelkedő szakmai kihívása a **nemzetiségi jogi törvény átfogó módosításának előkészítése volt**. A Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága által életre hívott, az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága által kiemelten támogatott szakmai munkacsoport tagjaként a biztoshelyettes a gyakorlatban tapasztalt anomáliák megszüntetését és a joganyag szükséges fejlesztését célzó multilaterális – az elmúlt évek jogalkalmazási tapasztalatai, valamint specifikus szakmai anyagai alapján – 27 technikai és 31 tartalmi javaslattal járult hozzá a közös munkához. A folyamatról a következő fejezet nyújt részletes tájékoztatást.

Mindhárom említett esemény szakmai kihívás elé állította a nemzetiségi biztoshelyettest és stábját is, hiszen folyamatos alkalmazkodást, egyben stabilitást kívánt meg az intenzív külső változások ellenére is.

2019-ben a nemzetiségi biztoshelyettes **kiemelt együttműködő partnerei** voltak:

Választott testületek	Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága Országgyűlés szakbizottságai
Más alapjogvédő szervek	Alkotmánybíróság Egyenlő Bánásmód Hatóság Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság

Kormányzati és közigazgatási szervek	Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága
	Belügyminisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkársága
	Oktatási Hivatal Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Központ
	Nemzeti Választási Bizottság
	Nemzeti Választási Iroda Vecsei Miklós miniszterelnöki megbízott
Egyeztető testületek	Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport
	Igazságügyi Minisztérium Emberi Jogi Munkacsoport Nemzetiségi Ügyekért felelős Tematikus Munkacsoport
	Igazságügyi Minisztérium Emberi Jogi Munkacsoport
	Romaügyekért felelős Tematikus Munkacsoport
	Antiszegregációs Kerekasztal
	Roma Koordinációs Tanács Magyar Máltai Szeretetszolgálat

A fentiek mellett a biztoshelyettes folyamatosan szakmai kapcsolatot tartott a nemzetiségi közösségek kulturális autonómiájának érvényesítése, illetve egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos jogainak biztosítása érdekében tevékenykedő hazai és nemzetközi kutatóintézetekkel, valamint egyházi és társadalmi szervezetekkel is.

A biztoshelyettes munkáját 2019-ben is két különálló szervezeti egység segítette.

A hatáskörébe tartozó ügyek szakmai, adminisztratív és koordinációs előkészítését, valamint a szakmai programok szervezését a **Nemzetiségi Biztoshelyettes Titkársága** biztosította.

A hivatal egyik külön főosztályának egységeként működő **Nemzetiségi Jogi Osztály** feladata a beadványokkal és vizsgálatokkal kapcsolatos szakmai anyagok előkészítése, továbbá a biztoshelyettes információszerző és felvilágosító tevékenységében való aktív közreműködés volt.

A szakmai közösség tizenhárom státuszából egy munkatárs tartós távolléte mellett két státusz betöltetlen volt. **A tíz aktív – több esetben szociálpolitikusi és mentálhigiénés szakember végzettséggel is rendelkező – jogász kolléga mellett a csapatban egy szociális munkás, mediátor és tréner képzésű szakember dolgozott.**

Kiemelt hazai események 2019-ben

A korábban említett 202 esemény közül az alábbiakban néhány olyan programról számolunk be részletesebben, amelyek témájuk vagy a résztvevők köre miatt kiemelkedőek, illetve az érintett közösség számára különösen fontosak voltak.

Január közepén a biztoshelyettes az [Országos Református Cigánymisszió 2018-ban elindult, „Együtt – Egymásért” projekt berekfürdői munkatársképző tanfolyamára](#) kapott meghívást, amely a peremen élők közötti szolgálatban elkötelezett embereket célozza meg. A háromnapos esemény során a biztoshelyettes meglátogatta a képzés roma és nem roma résztvevőit, Török Tamás titkárságvezető pedig a nemzetiségi és egyenlő bánásmóddal kapcsolatos jogokról, valamint a hazai jogérvényesítési lehetőségekről tartott szakmai előadásokat.

Emberi jogi képzés az Országos Református Cigánymisszió munkatársai számára – Berekfürdő

A **Barátság** című folyóirat megalapítása 25 éves jubileumának megünneplésére február 20-án, az AJBH-ban került sor. A biztoshelyettes, Mayer Éva főszerkesztő és az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége közös szervezésében, a Miniszterelnökség támogatásával megvalósult rendezvényen közel százfős közönség vett részt: a nemzetiségi közélet jeles képviselői, a német nemzetiségi képviselő és több nemzetiségi szószóló, valamint az önkormányzati elnökök mellett kulturális szakemberek és a nemzetiségi kultúra iránt érdeklődők is megjelentek.

A 25 éves Barátság folyóirat jubileumi ünnepsége az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalában

A Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének gondozásában február 22-én került sor az **Emberi Jogi Enciklopédia** kötetbemutatójára az MTA székházában. A maga nemében egyedülállóan komplex szakmai kézikönyvet a nemzetiségi biztoshelyettes méltatta.

A biztoshelyettes titkárságának munkatársa, Kiss Balázs március 1-jén **Mezőberény**be látogatott. Délelőtt a Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumban rendhagyó osztályfőnöki órát tartott, délután pedig a Német Közösségi Házban találkozott a Mezőberényi

Német Hagymányápoló Egyesület vezetőivel és a szervezet több tagjával, valamint a Mezőberényi Szlovákok Szervezete elnökével.

Látogatás a Német Közösségi Házban – Mezőberény

Március 12-én az **Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága ülésén megtárgyalta és egyhangúlag elfogadta a nemzetiségi biztoshelyettes 2017-es beszámolóját**, valamint több, 2018-ban született elvi állásfoglalását és ombudsmannal közös jelentését is. A közel négy órás tájékoztatót követően a bizottság elnöke a testület nevében megköszönte a biztoshelyettes magas szakmai színvonalú munkáját, valamint reményét fejezte ki, hogy 2019 októberétől ismételten lehetőséget kap a megkezdett közös munka folytatására, ennek érdekében pedig a bizottság támogatásáról biztosította őt.

Biztoshelyettesi beszámoló az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottságának ülésén – Budapest

Március 15-én Szalayné Sándor Erzsébetet nemzetiségi biztoshelyettesi, valamint az Európa Tanács nemzetközi szakértőjeként végzett kiemelkedő színvonalú szakmai munkája, továbbá a hazai, illetve nemzetközi oktatói tevékenysége elismeréseként az igazságügyi miniszter **Moór Gyula-díjjal** tüntette ki. Az elismerés átadására a forradalom és szabadságharc 171. évfordulója alkalmából az

Igazságügyi Minisztérium által rendezett ünnepségen került sor a Magyar Ügyvédi Kamara székházában.

A Moór Gyula-díj átvétele a Magyar Ügyvédi Kamara székházában – Budapest

Március 25-én a biztoshelyettes is részt vett az **Egység és sokszínűség – Örmény Biblia és vallásos társadalom** című kiállítás megnyitóján. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Armenológiai Intézetének munkatársai és az Országos Széchényi Könyvtár kutatói által gondos munkával összeállított tárlat az első három, teljes örmény bibliakiadás mellett számos családi ereklyét, valamint az erdélyi örmények vallásgyakorlatához kötődő tárgyakat mutatott be. A biztoshelyettes az eseményt követően szakmai egyeztetést folytatott az egyetem rektorával és a Magyarországra delegált pápai nunciussal.

Egység és sokszínűség – az Örmény Biblia és vallásos társadalom című kiállítás megnyitója – Budapest

2019-ben már második alkalommal adott otthont a Hivatal az **Országos Nemzetiségi Rajzverseny és Nemzetiségi Népismeret Verseny, valamint Országos Nemzetiségi Fotópályázat díjátadó ünnepségének**, amelyet a biztoshelyettes nyitott meg. Az Oktatási Hivatal Nemzetiségi Pedagógiai Központja (Nemzetiségi POK) által meghirdetett versenyen nemzetiségi óvodások és iskolások nevezhettek be a nemzetiségi léthez, mindennapokhoz kötődő témájú grafikai- vagy fotóművészeti alkotásokkal, amelyeket nemzetiségi képzőművészekből álló zsűri értékelt.

Az Országos Nemzetiségi Rajzverseny és Nemzetiségi Népismeret Verseny díjkiosztó ünnepsége az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalában

A biztoshelyettes kiemelt vendégként vett részt a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért által április 10-én szervezett, **Roma nők, gyerekek, családok című nemzetközi konferencián**, amelynek aktualitását a Nemzetközi Roma nap mellett az adta, hogy május 1-jétől a Belügyminisztériumhoz került a társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkárság, ezzel pedig a társadalmi felzárkózási intézkedések felügyelete.

A **XXXIV. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekciójában a biztoshelyettes szakmai különdíjat** ajánlott fel a legmagasabb színvonalú, nemzetiségi jogi témájú pályamunkának. A díjat Toplenszki Zalán, a Miskolci Egyetem hallgatója kapta, kutatásának témája a Magyarországi németek elleni kényszerintézkedések a II. világháború után a Tokaj-hegyaljai régióban volt.

A biztoshelyettes és kollégái is részt vettek Szegeden a **Nemzetiségi kutatás, nemzetiségi oktatás a Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Nemzetiségi Intézetében** címmel április 26-án rendezett konferencián. Az esemény betekintést nyújtott az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Nemzetiségi Intézetében folyó nemzetiségi oktatás és nyelvészeti kutatások komplex rendszerébe. Ez az intenzív értékmentő- és teremtő szakmai munka kiemelten fontos a magyarországi nemzetiségi pedagógusképzés jövője, valamint a nemzetiségi kultúra megőrzése és fejlesztése szempontjából.

*Nemzetiségi kutatás, nemzetiségi oktatás a Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Nemzetiségi Intézetében
Konferencia – Szeged*

Az Alkotmánybíróság és a Kúria közös kezdeményezésére 2016-ban indult kutatómunka eredménye **Az Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban** című négykötetes tudományos mű, amelyet a bemutató eseményen az Alkotmánybíróság és a Kúria elnöke mellett a biztoshelyettes is méltatott.

Az Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban, könyvbemutató – Budapest

Júniusban a biztoshelyettes és munkatársai **Beloianiszba** látogattak. Az 1950-ben alapított, görög nemzetiségi községben, amelyben a görög polgárháborúból Magyarországra menekülők találhattak új otthonra, a biztoshelyettest a polgármester, Beloianisz Görög Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke, a Nikosz Beloianisz Általános Iskola intézményvezetője, valamint a településen működő

civil szervezetek vezetői és tagjai fogadták. A jó hangulatú és szakmailag is előremutató megbeszélésen a biztoshelyettes megismerkedhetett a görög nemzetiségi önkormányzat, a helyi oktatási intézmények és civil szervezetek sokrétű és elismerésre méltó tevékenységével, a település görög nemzetiségi lakosságát érintő aktuális kérdésekkel.

Helyszíni látogatás – Beloianisz

Hasonló látogatást tettek a biztoshelyettes és munkatársai **Mány** (Maan) községbe. A jelentős német nemzetiségi történelemmel és lakossággal rendelkező községben a biztoshelyettest a Mányi Német Nemzetiségi Önkormányzat, egyben a Fejér Megyei Német Önkormányzatok Szövetsége Egyesület elnöke, továbbá a megyében működő német nemzetiségi önkormányzatok elnökei, nevelési-oktatási intézmények és civil szervezetek vezetői és tagjai fogadták a Mányi Közösségi Házban.

Hebyszíni látogatás – Mány

Június 20-án tartotta éves ülését az **Igazságügyi Minisztérium Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoportja**, ahol a biztoshelyettes ismertette két, a közszolgálati és a nemzetiségi média szerepével kapcsolatban kiadott elvi állásfoglalásának tartalmát, azok megállapításait, valamint megfogalmazott javaslatait. Az ülésen párbeszéd kezdődött az önkormányzati választásokkal, népszámlálással, a nemzetiségi jogi törvény módosításával és a nemzetiségi önkormányzatokat érintő stratégiai kérdésekkel kapcsolatban is.

Az Igazságügyi Minisztérium Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoportjának ülése – Budapest

A biztoshelyettes az **Ezüst Ombudsman Emlékérmét** adományozta Varjú Gabriellának az **Alapvető Jogok Biztosának Hivatalában** és a **jogelőd Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosának Hivatalában** végzett, kivételesen magas színvonalú, példaértékű szakmai munkájának elismeréseként. A díjazott immár közel húsz éve töretlen lendülettel,

kimagasló szaktudással és emberséggel végzi feladatait a nemzetiségi közösségek érdekében, és segíti a mindenkori ombudsmant, illetve helyettesét, valamint munkatársait munkájuk hatékony és emberközpontú ellátásában.

Ezüst Ombudsman Emlékérem átadása Varjú Gabriella részére – Budapest

A **Magyarországi Szlovákok Napját** egész napos, jó hangulatú és sokszínű kulturális programmal ünnepelte a hazai szlovák közösség a Pest megyei **Acsa (Jača)** községben, amelyen a biztoshelyettes és titkárságvezetője is részt vettek. Az esemény házigazdái a nap folyamán több alkalommal is felhívták a figyelmet a hazai szlovák közösség intézményeinek, infrastrukturális és anyagi működési feltételeinek jelentős fejlődésére, amelynek alapja az elmúlt évek kölcsönös bizalmon alapuló együttműködése volt. Az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke és a szlovák kulturális, illetve érdekvédelmi szervezetek vezetői erre is tekintettel hitet tettek a közös munka folytatása mellett.

Magyarországi Szlovákok Napja – Acsa

Az 1942–1949-es görög polgárháború elől menekült görög gyermekek Tótkomlóra (Slovenský Komlőš) érkezésének és szlovák családokba fogadásának 70. évfordulója alkalmából avattak emléktáblát augusztus 20-án, ahol a biztoshelyettes titkárságának vezetője is megjelent.

Szeptember 1-jén a Nemzetiségi POK szervezésében az EMMI, az Oktatási Hivatal és a Klebelsberg Központ **közös szakmai tanévnyitó konferenciát tartott a nemzetiség nevelési-oktatási intézmények fenntartói, vezetői és munkatársai számára.** Az esemény résztvevői megismerhették a 2019/2020. évi jelentősebb oktatáspolitikai és pedagógiai módszertani változásokat, valamint információt kaphattak az intézményeket érintő alapvető pénzügyi és infrastrukturális helyzet következő évben várható alakulásáról.

Nemzetiségi szakmai tanévnyitó konferencia - Budapest

Október 9-én ünnepelte **fennállásának 15. évfordulóját a Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ,** amely folyamatosan és módszeresen tájékoztatja a magyarországi német közösség tagjait, illetve a társadalom szélesebb rétegeit a magyarországi németeket érintő felhívásokról, hagyomány- és értékőrző kezdeményezésekről, emellett számos programot valósít meg székhelyén, a Magyarországi Németek Házában (Haus der Ungarndeutschen). Az eseményen kiemelt vendégként az alapvető jogok biztosa és a nemzetiségi biztoshelyettes is részt vettek.

A Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ 15. éves jubileumi ünnepe – Budapest

2019 decembere egy könyvbemutatóval kezdődött Nyíregyházán. A **Roma életképek az 1950-es évekből** című köteteket a biztoshelyettes és a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgató-helyettese ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Az ünnepséget követően a biztoshelyettes és munkatársai szakmai megbeszélést tartottak az ukrán nemzetiségi nyelvű egyéni és közösségi névhasználatról Stefuca Viktória egyetemi docenssel, a **Nyíregyházi Egyetem Ukrán Nyelv és Kultúra Intézeti Tanszékének** oktatójával.

Roma életképek az 1950-es évekből – könyvbemutató a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárban, Nyíregyháza

Az év utolsó rendezvényeként a Hivatal december 9-én rendezte meg a 2019-es **Justitia Regnorum Fundamentum-díjak átadó ünnepségét**, amelyen az elismerést idén az **Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége Egyesület** kapta. A díj elismerése annak a fáradhatatlan munkának, amelyet a szervezet immár tíz éve folytat a magyarországi nemzetiségek jogainak magas szintű érvényesítése érdekében. A Szövetség tevékenysége nagyban elősegítette és elősegíti az Alaptörvényben, a nemzetiségek jogairól szóló sarkalatos törvényben, valamint a kapcsolódó jogszabályokban a nemzetiségek intézményei és tagjai számára garantált jogok, érdekérvényesítési lehetőségek optimális kihasználását.

Justitia Regnorum Fundamentum-díj átadó ünnepsége – Budapest

Sajtókapcsolatok és közösségi médiafelületek

A hazai nemzetiségi sajtó 2019-ben is rendszeresen foglalkozott a biztoshelyettes tevékenységével, különösen az adott közösséget érintő ügyek és a biztoshelyettes által szervezett rendezvények, illetve szakmai események kapcsán. Ebben a munkában kiemelkedő médiapartner volt az alapításának 25. évfordulóját ünneplő Barátság folyóirat és a 40 éves Unser Bildschirm magazin. Pozitív tapasztalat, hogy a hazai fórumokon megjelenő híreket gyakran az anyaországi médiumok is átveszik, így a biztoshelyettes tevékenysége nemzetközi nyilvánosságot is kap.

Interjú az Unser Bildschirm magazin számára – Budapest

2019-ben is számos interjúfelkérés érkezett a biztoshelyetteshez, ezek jellemzően a nemzetiségi portfólió aktuális ügyeihez, így a nemzetiségi önkormányzati választásokhoz, népszámláláshoz, a nemzetiségi nevelés-oktatás helyzetéhez, a szegregáció és integráció témájához és a nemzetiségi választásokkal összefüggő kérdésekhez kapcsolódtak.

Sajtótájékoztató a V4-es ombudsmanok éves szakmai találkozója után – Pozsony

A vizsgált évben már teljes spektrumban a biztoshelyettes rendelkezésére állt az a korábbi évek során fokozatosan kifejlesztett kommunikációs portfólió, amely lehetővé teszi a nemzetiségi biztoshelyettes kezdeményező típusú és interaktív média-megjelenésének tervezését és megvalósítását. A honlap (**nemzetisegijogok.hu**), a Facebook profil (**/ombudsmanhelyettes**) és a Twitter fiók (**@MinorityOmbud**) a nemzetiségi közösségek és a többségi társadalom tagjaihoz egyaránt szólnak, a nemzetiségeket érintő legfontosabb híreket, rendezvények meghívóit vagy már megvalósult rendezvények beszámolóit, nemzetiségi civilek projektjeit összegyűjtve és kommunikálva. Az egyirányú tájékoztató tevékenységen túl interaktív – vagyis az érintettek által is alakítható, szerkeszthető – fórumként is szolgálnak a Magyarországon élő nemzetiségek számára. Az említett kommunikációs csatornák emellett a nem nemzetiségi származású érdeklődőknek szánt oktató, tájékoztató, érzékenyítő és lexikon-jellegű ismeretgyűjtő szerepet is betöltik.

Oktatás és társadalmi szemléletformálás

Az elmúlt években több biztosi és biztoshelyettesi közös jelentés foglalkozott a nemzetiségi neveléssel-oktatással, ugyanakkor a nemzetiségi biztoshelyettes munkájával hozzá kívánt járulni ahhoz is, hogy a nemzetiségi gyermekek és fiatalok jogtudatossága a gyakorlatban is növekedjen. Ennek érdekében már az elmúlt évek során is több, az Európa Tanácshoz kötődő gyermekjogi projekt hazai megvalósítását segítette. 2018-tól kezdve a nemzetiségi iskolák diákjai számára **rendhagyó osztályfőnöki órák tartására** is sor került a biztoshelyettes titkárságának szervezésében. A nem formális módszertannal megvalósuló 45 és 90 perces alkalmak során a munkatársak először a nemzetiségi jogok és nemzetiségi nyelvhasználat témáját dolgozták fel a középiskolás fiatalokkal. Az alkalmak során a diákok nagyon aktívak voltak, emellett több, őket érintő gyermekjogi és nemzetiségi jogi kérdést tettek fel a munkatársaknak. Érezhetően szükség van arra, hogy a diákok beszéljenek a jogaikról és a felmerülő problémákról, tudatosuljon bennük, hogy nemzetiségi hovatartozásuk nem hátrány, az anyanyelv megőrzéséhez pedig – ahogyan az egyenlő bánásmód megköveteléséhez is – joguk van.

A nemzetiségi biztoshelyettes és munkatársai 2019. március 1-jén a **Mezőberényi** Petőfi Sándor Evangélikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégiumban, 2019. május 22-én **Pécsett** a Koch Valéria Középiskola, Általános Iskola, Óvoda és Kollégiumban, valamint a Miroslav Krleža Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthonban tartottak rendhagyó osztályfőnöki órákat. A rendhagyó osztályfőnöki órák gyakorlata nem csupán a biztoshelyettes emberi jogi és nemzetiségi jogi oktatói, szemléletformáló tevékenységét segítik elő, hanem kiváló lehetőséget teremtenek a helyi nemzetiségi közösségekkel való szakmai kapcsolatok felvételére is. Erre tekintettel a jövőben indokolt a megkezdett képzések folytatása további nevelési-oktatói intézmények bevonásával.

A biztoshelyettes az **általános társadalmi szemléletformálás mellett** komoly hangsúlyt fektet a következő generáció szakembereinek érzékenyítésére is, ezért **egyetemi hallgatóknak és doktori képzésben részt vevő szakembereknek** is rendszeresen bemutatja a magyarországi nemzetiségi közösségek helyzetét, valamint munkáját. Ennek keretében például a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, illetve az Európa Központja hallgatóinak, valamint az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara hallgatóinak is tartott előadást. 2019 szeptemberében a biztoshelyettes kiemelt szakmai közreműködőként részt vett az **V. ELTE ÁJK Orientációs Napok** rendezvénysorozatán, ahol a hazai nemzetiségi közösségek helyzetéről, a biztos és a helyettese komplex, interdiszciplináris feladatairól, valamint a fiatalok társadalmi felelősségvállalásáról és lehetőségeiről beszélgetett a résztvevőkkel.

A nemzetiségi jogi ügyek általános jellemzői

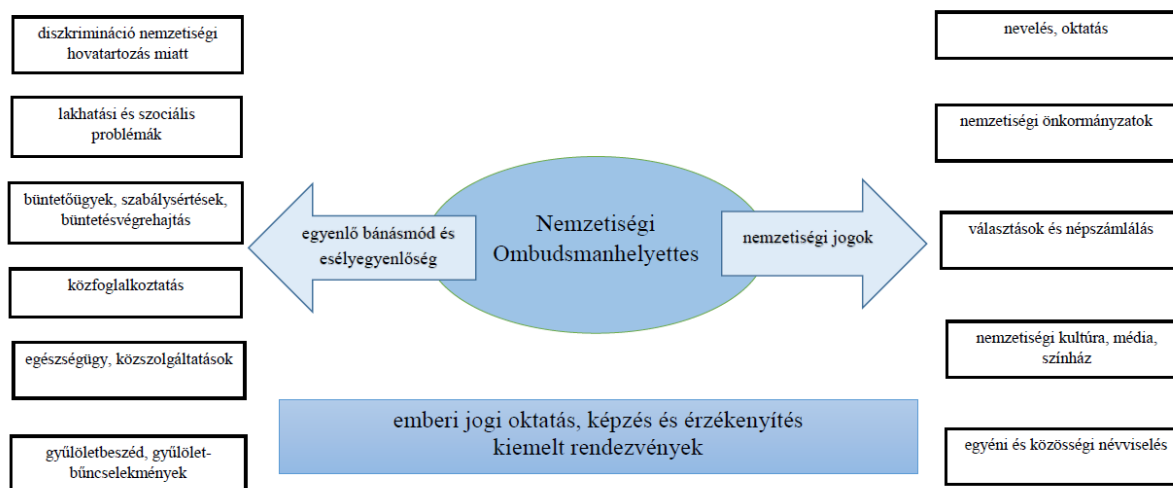
A nemzetiségi biztoshelyettes komplex feladat- és hatáskörének alapja az előző fejezetben bemutatott széles körű szakmai kapcsolattartás mellett a nemzetiségi, illetve az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos joganyag érvényesülésének gyakorlati vizsgálata, aminek kiváló indikátora a hozzá fordulók száma és a gyakorlati problémák listája.

A biztoshelyettes közjogi megbízatásának első hatéves ciklusában, 2013 és 2019 között 1.966 panaszügyben járt el, ezek közül 2020. január 1-jére 1.866 ügyet már lezárt, 1.515 esetben érdemi intézkedésre is sor került, ezek felében a biztoshelyettes a problémafeltárás mellett a kifejezetten jogi jellegű intézkedéseken túl a nehézségek megoldása, kezelése érdekében mediátor szerepet is betöltött. Az ügyek száma és típusa szerinti, valamint a nemzetiség és a beadványozó lakhelye szerinti bontás számos átfogó következtetésre nyújt lehetőséget, különösen az adatsorok több évnyi változását összehasonlítva.

Általánosságban megállapítható, hogy a biztoshelyettes gyakorlata alapján **a nemzetiségek jogait érintő alapvető szabályozás dogmatikai háttere és szövege is kidolgozott, magas védelmi szintet biztosít**, így megfelel a hazai adottságoknak és a nemzetközi vállalásainkból származó követelményeknek is. A részletszabályokkal kapcsolatban **azonban gyakoriak a jogalkalmazási anomáliák**, egyes területeken – így például a nemzetiségi önkormányzati igazgatás, nevelés-oktatás, finanszírozás, kulturális és nyelvi jogok gyakorlása körében – **strukturális problémák is megfigyelhetők.**

A gyakorlati nemzetiségi szakemberek az esetek többségében hatékonyan és gyorsan kiszűrrik a nemzetiségi jogok gyakorlását érintő problémákat és a legtöbb esetben megtalálják a legjobb érdekérvényesítési utat, ám ezek a megoldások gyakran csak a konkrét ügyben használhatóak, így részlegesek. Ez a proaktivitás ráadásul alapvetően a jobb érdekérvényesítő képességgel és jogi szakértelemmel rendelkező nemzetiségek esetében jellemző, a roma közösség tagjai és szervezetei számára fokozott nehézséget jelentenek az említett anomáliák.

Tovább árnyalja az összképet az a körülmény, hogy míg tizenkét közösség esetében elsősorban a klasszikus nemzetiségi jogokkal kapcsolatos visszasságok merülnek fel, a roma közösség esetén a szociális, lakhatási és hátrányos megkülönböztetéssel összefüggő ügyek dominálnak, bár a nemzetiségi származás miatti diszkrimináció a roma közösség képviselőinek klasszikus nemzetiségi jogi tevékenységét is nehezíti.

A fentiek okán a nemzetiségi biztoshelyettesnek a jogvédelmi tevékenység széles spektrumán kell mozognia. **Portfóliójába tartoznak az összetett, átfogó, komoly jogi absztrakciót és széles körű szakmai tudást igénylő klasszikus nemzetiségi jogi ügyek, valamint az elsősorban a joggyakorlat anomáliáit feltáró, interdiszciplináris – jogi, szociológiai, szociális munkás és mentálhigiénés – tudást is igénylő, egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos komplex beadványok.**

Kiemelt vizsgálati témák a nemzetiségi jogterületen

A nemzetiségi biztoshelyettes egyes beadványok kapcsán a benyújtó személye vagy az eset tárgyi súlya miatt már a Hivatalba érkezéskor dönthet az ügy kiemelt kezeléséről.

Sok esetben azonban csak a komplex vizsgálat során derül ki, hogy a visszásság az érintett panaszos mellett a nemzetiségi közösség/ek többi tagját is érintheti, illetve olyan általános jellegű problémára is rámutathat, amely átfogóbb intézkedés, például jogszabály-módosítás szükségességét is felveti. Amennyiben a biztoshelyettes szakmai megbeszélések, egyeztetések, helyszíni látogatások vagy a sajtó útján értesül egy problémáról, akkor hivatalbóli eljárás megindításáról dönthet.

2019-ben az alábbi területeken folyt kiemelt vizsgálat, illetve korábbi vizsgálat során született közös jelentés vagy elvi állásfoglalás utánkövetése (U).

ügy tárgya	település	nemzetiség
A nemzeti értékgyűjtés nemzetiségi tartalmai (U)	országos	több nemzetiség
A kulturális autonómia érvényesülése a közszolgálati médiaszolgáltatás területén (U)	országos	több nemzetiség
A kulturális autonómia érvényesülése a hazai filmművészet és filmgyártás területén (U)	országos	több nemzetiség
Egyetértési jog gyakorlása az iskolai felvételi körzethatárok meghatározásánál (U)	Szekszárd	német
Sváb öregtemető (Neufriedhof) sírjainak kezelése és rendezése	Zsámbék	német
Egyetértési jog gyakorlása intézményvezető kinevezése kapcsán	Szekszárd	német
Roma nemzetiségi lakos hozzátartozója sírhelyének áthelyezése	Etes	roma
Online térben folytatólagosan elkövetett gyűlöletbeszéd	Jánossomorja	több nemzetiség
Roma nemzetiségű tanuló nevelési-oktatási, valamint gyermekvédelmi problémái	Mosonmagyaróvár	roma
Egyházi fenntartású nevelési-oktatási intézmények oktatásszervezési gyakorlata	Berettyóújfalu	roma
Málenkij robotra hurcoltak hozzátartozóinak hadigondozási segélye	Békés	német
Települések kizárása a közfoglalkoztatási támogatásból	4 település	roma
Nyelvhasználati jogok érvényesülése az egyéni névhasználat során	országos	több nemzetiség
Nyelvhasználati jogok érvényesülése a közösségi névhasználat során	országos	több nemzetiség
A 2021. évi népszámlálás előkészítésének jogszabályi és technikai háttere	országos	több nemzetiség
A 2019. évi általános nemzetiségi önkormányzati választások tapasztalatai	országos	több nemzetiség

Az átfogó vizsgálatok, illetve utánkövetési eljárások lezárására és a szakmai dokumentumok publikálására a 2020. év folyamán kerül sor.

Kiemelt ügycsoportok a nemzetiségi jogterületen

A biztoshelyettes valamennyi, hozzá érkező ügyet a legmagasabb szakmai színvonalon és pártatlanul kivizsgálja, majd kezdeményezi a szükséges intézkedések megtételét, valamint ellenőrzi a végrehajtásukat. A legtöbb esetben ezek az ügyek kizárólag egy szűk kört, gyakorlatilag a panaszost és közvetlen környezetét érintik. A látszólag elszigetelt, ám tematikusan hasonló esetek azonban komoly segítséget jelenthetnek az egyes szakterületek tendenciáinak megismerésében, feltárásában. A kapcsolódó biztoshelyettesi megállapítások, intézkedések pedig hasznosak lehetnek valamennyi nemzetiségi közösség számára, illetve a hasonló jellegű folyamatok, visszasságok megelőzése szempontjából is. A tárgyévi tapasztalatok bemutatása az alábbiakban erre figyelemmel történik, betekintést engedve egy-egy panaszügy kapcsán a biztoshelyettesi esetjogi gyakorlatba is.

A nemzetiségi nevelés-oktatás

A nemzetiségi közösségekhez tartozó gyermekek anyanyelvi nevelésének-oktatásának legfontosabb szinterei a család mellett a nevelést-oktatást nyújtó intézmények. A nemzetiségi óvodák és iskolák speciális feladata a magyarországi nemzetiségi közösségek identitásának megőrzését és ápolását elősegíteni azáltal, hogy a családi közegből hozott, „vele született”, belső közösséghez tartozás tudata kiegészíthető az identitás tanult elemeivel, kiemelten a stabil nyelvtudás biztosításával.

A biztoshelyetteshez érkezett **70 panasz jellemzően a pedagógushiányt, az eszköz- és felszerelés hiányosságait és a tankönyvek nemzetiségi tartalmát kifogásolta, de megjelent a gyermekkel szembeni iskolai bánásmód tárgyköre is.** A nemzetiségi közösségek vezetőivel folytatott egyeztetések és a helyszíni látogatások személyes tapasztalatai alapján számos olyan további probléma is felmerült, amelyek a nemzetiségi nevelés-oktatás jogszabályi környezetét, illetve a jogalkalmazás gyakorlatát érintették. Külön problémakörként jelentkezett a fenntartói jogok helyes gyakorlása. Nemzetiségi tartalmú nevelést-oktatást ugyanis a nemzetiségi önkormányzati fenntartók mellett állami és egyházi intézmények is biztosíthatnak. Ilyen esetekben azonban egyértelműen garantálni kell az érintett érdekképviseleti fórumok hatékony bevonását, kiemelt figyelemmel a nemzetiségi önkormányzatok együttdöntési, egyetértési jogára.

A nemzetiségi tankönyvek, munkafüzetek, digitális anyagok, illetve egyéb oktatási segédanyagok minőségét és tartalmát 2019-ben is kifogásolta több nemzetiségi közösség képviselője, e tárgykörrel a nemzetiségi biztoshelyettes a helyszíni látogatások során többször is foglalkozott. A biztoshelyettes álláspontja szerint az anyanyelvi oktatáshoz való jog érvényesülésének egyik alapfeltétele a megfelelő minőségű nemzetiségi tankönyvek, illetve egyéb, a nemzetiségi tanulók nevelését-oktatását biztosító segédeszközök használata.

Az előző évekhez hasonlóan 2019-ben több olyan beadvány is érkezett, amelyekben az intézményvezetők, pedagógusok magatartását, hozzáállását, illetve egyes oktatási intézmények vagy már szervezetek előítéletes szemléletű, megkülönböztető eljárását kifogásolták. Ebben a tárgykörben többségében roma nemzetiségű beadványozók nyújtottak be panaszt.

Több beadvány is érkezett a **tankötelezettség teljesítésének akadályozásával és a magántanulói jogviszony engedélyezésével** kapcsolatban, valamint a tanodák 2019-es működési költségeinek állami támogatását érintő problémáival összefüggésben. Ezekben az ügyekben az egyedi panaszok megoldásán túl a biztoshelyettes a jogszabályi környezet és a szolgáltatást nyújtó minisztériumi vagy kormányhivatali struktúra gyakori változásainak negatív hatásaira is felhívta a figyelmet.

Nemzetiségi önkormányzatok és választások

A biztoshelyetteshez 2019-ben **25 panasz érkezett a nemzetiségi önkormányzatok működését érintően**. A szakmai megbeszéléseknek és helyszíni látogatásoknak ebben az évben is visszatérő kritikus témái voltak az **összeférhetetlenségi kérdések, a nemzetiségi önkormányzatok finanszírozása, a működési és feladatalapú támogatások, a pályázatok finanszírozási környezete, valamint a helyi és települési nemzetiségi önkormányzatok közötti együttműködést érintő kérdések**.

2019-ben különleges kettős ünnepe volt a nemzetiségi önkormányzati rendszer működésének: egyszerre emlékezhettünk meg a rendszer 25 éves fennállásáról, és követhettük végig az aktuális választások eseménydús időszakát. A folyamat léptékét jól jelzi, hogy 2019-ben 2 200 helyi nemzetiségi (köztük 1 200 roma) önkormányzat alakult. Területi szinten 62 nemzetiségi (ezek közül 20 roma) önkormányzatot választottak a nemzetiségi közösségek tagjai, és mind a 13 elismert magyarországi nemzetiségnek megalakult az országos önkormányzata.

A biztoshelyettes folyamatosan figyelemmel kísérte a választások előkészítését, lebonyolítását és a helyi és országos választási szervek, jogorvoslati fórumok működését. A 2019. évi általános nemzetiségi önkormányzati választások kiírását megelőzően, majd azt követően is nagy számban (**20 darab**) érkeztek beadványok, amelyek egyrészt jogszabály-kritikát fogalmaztak meg, másrészt a választási szervek gyakorlatát kifogásolták, harmadrészt pedig a nemzetiségi önkormányzati választásokat érintő, más jellegű nehézségekre hívták fel a figyelmet.

A beadványok alapján a biztoshelyettes az alábbi kiemelt problémaköröket azonosította:

- **a nemzetiségi aktív és passzív választójog**
 - nemzetiségi névjegyzékbevitel (visszaélések lehetősége),
 - nemzetiségi jelöltként való indulás (a nemzetiségi önkormányzat választásán kizárólag nemzetiségi szervezet állíthat jelöltet),
 - nemzetiségi jelölő szervezet fogalma, nyilvántartásba vételének gyakorlata,
- **választási eljárással kapcsolatos nehézségek**
 - helyi és országos választási szervek felkészültsége, illetve felkészületlensége a nemzetiségi önkormányzati választásokra,
 - nemzetiségi önkormányzati választások kiírása,
 - szavazólapok nemzetiségi nyelvű adattartalma,
 - a szavazat leadásának módjára vonatkozó szabályok vizsgálata (a nemzetiségi szavazólapok borítékba zárását előíró szabály),
 - a szavazatszámoló bizottság által lebélyegzett és a nemzetiségi választópolgár által leadott, ám érvénytelen szavazólapok magas számának okai.

A nemzetiségi képviselők és szervezetek, valamint a nemzetiségi közösségekhez tartozó személyek által a nemzetiségi biztoshelyetteshez benyújtott panaszok természete és rendszerszerűsége átfogó vizsgálat indítását indokolta a nemzetiségi önkormányzati választásokat követően. A korábbi biztos és biztoshelyettesi gyakorlatban hasonló megoldást alkalmaztak, ennek köszönhetően minden korábbi nemzetiségi önkormányzati választás után egyedi és átfogó visszasságokat egyaránt feltáró jelentések születtek.

Egyéni és közösségi névhasználat

A beszámolóban említést érdemelnek az egyéni és közösségi nemzetiségi jogot érintő ügyek is, amelyek a nemzetiségi névviseléshez való joggal kapcsolatosak és a nemzetiségi identitás erősítése, valamint a nemzetiségi önazonosság megőrzése szempontjából kiemelt fontosságúak.

A 2018-ban és 2019-ben lezajlott szakmai megbeszélések és megjelölő látogatások alkalmával több jelzés és egyedi panasz is érkezett az adott nemzetiségi nyelven történő egyéni névviseléssel, névhasználattal, anyakönyvezéssel és személyazonosító igazolványok kiállításával, illetve az adott nemzetiségi nyelven történő közösségi névhasználatl – különösen a nemzetiségi nyelvű helységnevtáblákkal, a közterületek, valamint közintézmények elnevezésével – kapcsolatban. Erre

alapozva hivatalból két vizsgálat indult a nemzetiségi névviseléshez való jog alkalmazásával kapcsolatos problémák feltérképezése és az e területen kialakult jogalkalmazási, jogérvényesítési, valamint szabályozási adottságok alapos és átfogó feltárása, áttekintése érdekében.

A vizsgálatok a beszámolási időszak lezárásakor még folyamatban voltak, 2020-ban várhatóan elvi állásfoglalások készülnek a nemzetiségi egyéni és közösségi névhasználat témakörében.

Népszámlálás

A biztoshelyettes a 2019. évi szakmai megbeszélések és helyszíni látogatások alkalmával több jelzést is kapott a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) népszámlálási gyakorlatával, a népszámlálások során gyűjtött adatok feldolgozásával és a **2021. évi népszámlálás** előkészítésével kapcsolatban. A felvetett problémák nem pusztán elvi vagy módszertani szinten eredményezhetik az eljárás anomáliáit, de arra tekintettel is, hogy a népszámlálás adatsorai az önkormányzatok megalakíthatóságától a közösségi nyelvhasználati lehetőségeken át a finanszírozási környezetig számtalan területen meghatározóak, hosszú távú hatással lehetnek a közösségek kollektív jogainak gyakorlására is.

Főbb feltárt problémakörök:

- a népszámlálás anonimitása;
 - a felvett adatok (családi- és utónév, valamint nemzetiségi kötődésre vonatkozó adatok) összekapcsolhatóságának aggályai;
 - a népszámlálás adatvédelmi kérdései, különös tekintettel a nemzetiségi adatok kezelésére;
- a népszámlálás nemzetiségi kötődést vizsgáló kérdéseinek meghatározása;
- a nemzetiségi önkormányzatok részvétele a népszámlálás előkészítésében, végrehajtásában;
 - a népszámlálás adatfelvétele (nemzetiségi kötődésre való rákérdezés);
 - a számlálóbiztosok kiválasztásának módszere.

A KSH népszámlálási gyakorlatát és a 2021. évi népszámlálás előkészítését érintő nehézségek sokrétűsége és komplexitása okán a nemzetiségi biztoshelyettes álláspontja szerint szükségessé vált egy átfogó vizsgálat indítása. Ennek keretében részleteiben is elemezni szükséges a KSH korábbi népszámlálási gyakorlatát, a vonatkozó jogszabályi környezetet és a 2021. évi népszámlálás előkészítésének folyamatát, melynek során elengedhetetlen a Magyarországon élő nemzetiségi közösségek véleményének megismerése. A nemzetiségi biztoshelyettes az ügyvel kapcsolatban elvi állásfoglalást kíván kiadni, amely várhatóan 2020 első negyedévében készül el.

Szociális életkörülmények és lakhatás

A szociális és lakhatási ügyekkel kapcsolatos beadványok, a korábbi évekhez hasonlóan, 2019-ben is **szinte kizárólagosan roma nemzetiségű panaszosoktól érkeztek**. E panaszok továbbra is arra utaltak, hogy a roma származású állampolgárok a beszámolás időszakában is súlyos hátrányokkal, anyagi nehézségekkel küzdöttek. A megélhetésükhöz segítséget kérő családoknak a nemzetiségi biztoshelyettes hatáskör hiányában közvetlen segítséget, anyagi támogatást nem nyújthatott. Minden esetben részletes tájékoztatást kaptak azonban a panaszosok az ügyükhöz kapcsolódó legfontosabb szociális juttatásokról, illetve azokról a szervekről, intézményekről, amelyek a konkrét körülményeik ismeretében információt nyújthatnak a ténylegesen igénybe vehető támogatásokról, ellátási formákról.

A beadványozók többségében csak általánosságban – konkrét diszkriminatív eljárás kifogásolása nélkül – utaltak a roma származásukból adódó, hivatali ügyintézés során tapasztalt hátrányokra.

A szociális támogatások, ellátások kapcsán az ügyintézés során a roma nemzetiségű panaszosok 2019-ben is szembesültek az „intézményes diszkrimináció” jelenségével. Ezek azok az egyenlőtlen bánásmódra utaló, de csak általánosságban tetten érhető eljárási formák,

amelyek szorosan összekapcsolódnak a hazai intézmények, hatóságok szervezeti kultúrájában is megjelenő társadalmi előítéletességgel, a roma lakosságot sújtó, kirekesztő szemlélettel. Az intézményes diszkrimináció jelenségére hivatkozva azonban konkrét visszasságot nem lehetett megállapítani.

A megélhetési nehézségekhez, a hátrányos szociális körülményekhez szorosan kapcsolódott a lakásproblémák miatti panaszok köre. Az önkormányzati bérlakásokkal kapcsolatos ügyekben a panaszosok önkormányzati bérlakás-igénylése, az önkormányzati tulajdonú ingatlan rossz állapota és ehhez kapcsolódóan a felújítási költségek viselése, valamint a bérleti szerződés felmondása és a várható kilakoltatás miatt kértek segítséget a biztoshelytettől.

Sokan utolsó lehetőségként, végső elkeseredésükben nyújtották be panaszukat, az is előfordult, hogy bírósági döntést követően kértek segítséget a lakhatási helyzetük rendezéséhez. Az ombudsmantörvény alapján a biztos és helyettese az önkormányzat és a bérlő között létrejött polgári jogviszony vizsgálatára nem rendelkezik hatáskörrel. A nemzetiségi biztoshelyettes így – a beadványozók kiszolgáltató helyzetére, a gyermekek jogaira figyelemmel, illetve a hajléktalanná válásuk megelőzése érdekében – csupán arra kérhette fel a települési önkormányzatokat, hogy saját hatáskörükben eljárva nyújtsanak méltányos segítséget az érintett panaszosoknak.

A nemzetiségi származású állampolgárok lakhatással kapcsolatos ügyekben a nemzetiségi biztoshelyettes a települési önkormányzat mellett szinte minden esetben megkereste a családsegítő központokat. Jelezte számukra a szociális törvény alapján – általában magánszemélyek, panaszosok vagy nemzetiségi önkormányzatok, társadalmi szervezetek bejelentésére figyelemmel – a panaszosok lakhatási krízishelyzetét. A **hajléktalanság megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése** érdekében arra kérte a családsegítő központ vezetőjét, hogy a családgondozók az érintett családot személyesen is felkeresve – a jogszabályi keretek és a rendelkezésére álló helyi lehetőségek keretei között – nyújtsanak segítséget a panaszosnak és szükség szerint családjának súlyos lakhatási problémájuk átmeneti kezeléséhez és hosszabb távú rendezéséhez.

A biztoshelyettesi megkeresésre – az érintett személy, család személyes felkeresését követően – a családsegítő központok minden esetben reagáltak. A krízishelyzet mértékétől és súlyosságától függően erre általában soron kívül került sor. A biztoshelyettes a legreménytelenebb lakhatási krízishelyzetek esetében is fontosnak tartotta – még hatáskör hiányában is – **a probléma közvetítését, jelzését az illetékességgel rendelkező szervek felé** az emberi élethez és méltósághoz való jog kiemelt védelme, az állam élet- és méltóságvédelmi kötelezettségének teljesítése érdekében.

A nemzetiségi jogi törvény módosításával kapcsolatos tevékenység

A nemzetiségi biztoshelyettes megbízatásának kezdete óta folyamatosan kiemelt figyelemmel kísérte az egyes nemzetiségi közösségek helyzetét, valamint a hazai szabályozási környezet jogalkotási és jogalkalmazási fejleményeit.

2017-ben a nemzetiségi egyéni és közösségi jogokhoz kapcsolódóan fontos lépésre került sor: az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága a nemzetiségi jogi törvény módosítása tárgyában több tartalmi és technikai módosítást tartalmazó törvényjavaslat-tervezetet dolgozott ki. A tervezet különböző változatai kapcsán a biztos és a biztoshelyettes több alkalommal is észrevételt tett, szakértelmével közreműködött a törvény módosításában.

A biztoshelyettes és az érintett kormányzati tisztségviselők – így különösen a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságának vezetői – között 2018-ban és 2019-ben is folyamatos volt a munkakapcsolat: szakértői és vezetői szinten egyaránt sikerült fenntartani és fejleszteni a korábban kialakított, rendszeres egyeztetéseken, kölcsönös bizalmon és konstruktív szakmai kapcsolatokon alapuló együttműködést. Az egyeztetések során több alkalommal is szóba került a nemzetiségi jogi törvény módosításának igénye, amelyet elsősorban a

gyakorlati szakemberek (nemzetiségi önkormányzatok és nemzetiségi érdekképviseleti szervek vezetői, kormányhivatalok és a finanszírozó szervezetek tisztségviselői) jeleztek.

2018. december 19-én az Igazságügyi Minisztérium Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoportja napirendi pontként tárgyalta a törvény soron következő módosítására vonatkozó felkészülést. Az illetékes helyettes államtitkár, levezető elnök elmondta, hogy a Kormány 2019 áprilisában szeretne benyújtani egy átfogó jogszabály-módosítást, amely számos ponton kíván – elsősorban gyakorlati szempontú – változtatásokat végrehajtani a törvény szövegén. A német nemzetiségi parlamenti képviselő a napirendi pont kapcsán jelezte, hogy a területen tapasztalt gyakorlati visszasságok miatt maga is fontosnak tartja a kezdeményezést, a szakszerűségnek és a párhuzamosságok elkerülésének azonban kiemelten fontos szempontnak kell lennie a folyamat során. Kiemelte azt is, hogy az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága folyamatosan figyelemmel kíséri a bizottság feladatkörébe tartozó törvények végrehajtását, társadalmi és gazdasági hatását, és gyűjti a jogalkalmazással kapcsolatos tapasztalatokat. A deregulációs folyamatokat figyelemmel kísérő albizottság mellett 2018 novemberében létrejött a nemzetiségi jogi törvény módosítását előkészítő speciális munkacsoport (Munkacsoport). Az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége külön szakértői csapattal ugyancsak vizsgálja a kérdést.

A Miniszterelnökség illetékes helyettes államtitkára első ízben 2019. július 9-én hívta össze a Munkacsoport ülését. Ezt követően a Munkacsoport 2019. szeptember 4-én, szeptember 13-án, szeptember 19-én és szeptember 25-én tartott ülést. A széleskörű egyeztetésen megvitatásra kerültek a nemzetiségi biztoshelyettes, az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága, az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége, a fővárosi és megyei kormányhivatalok, valamint az egyeztetéseken részt vevő más kormányzati szervek javaslatai. Az egyeztetéseken részt vettek a Belügyminisztérium, az EMMI, az Igazságügyi Minisztérium és a Pénzügyminisztérium képviselői is.

A biztoshelyettes jelentéseiben több alkalommal explicit és implicit módon egyaránt felhívta a figyelmet számos szabályozási és végrehajtási anomáliára. Az elmúlt években felhalmozott vizsgálati tapasztalatokkal és a szakmai együttműködések során tudomására jutott információkkal segítette a kodifikációs előkészítő munkát, valamint a konkrét szabályozás kidolgozását. A nemzetiségi biztoshelyettes 2019. február 6-án kelt levelében az elmúlt évek alatt felmerült esetek alapján – a nemzetiségi jogi törvény rendelkezéseit részleteiben is elemezve – számos szabályozási kérdés átgondolását, kidolgozását javasolta a törvénymódosítás előkészítése során. A nemzetiségi biztoshelyettes **összesen 58 darab – 27 technikai és 31 tartalmi – szövegszerű módosítást javasolt, valamint 6 általános észrevételt fogalmazott meg** a törvény vonatkozásában. A megfogalmazott és részletes indokolással alátámasztott javaslatok közel 90%-át a Munkacsoport ülésén jelen lévő szakértők, nemzetiségi képviselők és az egyes kormányzati szervek képviselői elfogadták.

A nemzetiségi jogi törvény módosító-javaslatának Országgyűlés elé terjesztésére – a helyettes államtitkár 2019. december 4-én, a Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport ülésén adott tájékoztatása alapján – várhatóan az Országgyűlés 2020. évi tavaszi ülészakán kerül sor.